

«زن و مطالعات خانواده»

سال دوازدهم - شماره چهل و نهم - پاییز ۱۳۹۹

ص ص: ۱۲۵-۱۴۵

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۲/۰۲

تاریخ پذیرش: ۹۹/۵/۱۹

مطالعه رابطه بین میزان و نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی با میزان شادکامی دختران دانشجوی مقطع کارشناسی ساکن در خوابگاه دانشگاه آزاد اسلامی تبریز

شهلا امیردور^۱

مهران صمدی^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تعیین رابطه بین میزان و نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی با میزان شادکامی دختران دانشجوی مقطع کارشناسی ساکن در خوابگاه دانشگاه آزاد تبریز در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ می باشد. روش پژوهش، پیمایشی از نوع تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش شامل؛ دختران دانشجوی مقطع کارشناسی ساکن در خوابگاه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ می باشند. طبق آمار به دست آمده، حجم جامعه آماری جمعاً ۳۵۰۰ نفر می باشد. حجم نمونه در این پژوهش، براساس فرمول کوکران با در نظر گرفتن فاصله اطمینان ۹۵ درصد، ۳۴۷ نفر محاسبه شده است که برای رند شدن رقم نمونه ۳۵۰ پرسشنامه با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی بین دانشجویان دختر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی توزیع گردید. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه است که بر اساس چهارچوب نظری توسط محقق طراحی شده است. داده ها از طریق نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شده اند. چارچوب نظری تحقیق بر مبنای نظریات "پارادایم دوجهبانی شدن"، "نظریه استفاده - تاثیر بالامر و کاتز" استوار است. یافته های پژوهش نشان داد، به طور کل میزان شادکامی اکثریت دختران دانشجوی پاسخگو (۴۸/۹ درصد) در حد متوسط می باشد. همچنین نتایج تحقیق نشان داد که بین میزان و نوع عضویت در شبکه های اجتماعی مجازی و میزان شادکامی دختران دانشجوی مقطع کارشناسی رابطه معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: شبکه های اجتماعی مجازی، شادکامی، دختران دانشجوی مقطع کارشناسی، تبریز.

۱. کارشناس ارشد، گروه علوم ارتباطات اجتماعی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

۲. استادیار، گروه علوم ارتباطات اجتماعی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران (نویسنده مسئول).

مقدمه

مقوله شادکامی جوانان دانشجوی در جامعه امروز امری مهم و حائز اهمیت می باشد که نیاز به پژوهش و شناخت روزافزون دارد؛ شادکامی پیامدهای مثبتی بر روی سبک زندگی و موفقیت تحصیلی دانشجویان دارد و میل به انجام رفتارهایی که با موفقیت تحصیلی مرتبط هستند را افزایش میدهد. این توضیح ریشه در مطالعات بسیاری دارد که بیان کرده اند شادکامی به فعالیتهای جذاب و تولیدکننده منجر میشود. برخی از مطالعات نیز گزارش کرده اند که افراد با شادکامی بالا انرژی روانی بیشتری دارند (علیپور، هاشمی، باباپور، طوسی، ۱۳۸: ۶۱). داشتن مهارتهای اجتماعی و داشتن شادی و سرزندگی در جوانان سبب می شود آنها با رغبت بیشتری ارزشهای مورد توجه جامعه را بشناسند و برای آینده خود هدف گذاری داشته باشند. شادی صرفنظر از چگونگی کسب آن می تواند سلامت جسمانی را بهبود بخشد. افراد شاد احساس سرزندگی بیشتری می کنند، آسانتر تصمیم می گیرند، روحیه مشارکتی بیشتری دارند و نسبت به کسانی که با آنها زندگی می کنند، بیشتر احساس رضایت می کنند (مایرز، ۲۰۰۲: ۸۷). پژوهش های انجام گرفته در زمینه شادکامی که در قسمت پیشینه پژوهش به نتایج برخی از آنها اشاره خواهد شد حاکی از تاثیر حضور در فضای مجازی بر روان و منش کاربران می باشد، پژوهش حاضر نیز برای تحلیل بیشتر این مقوله قصد بررسی تاثیر میزان و نوع حضور در شبکه های اجتماعی مجازی بر شادکامی و پرخاشگری جامعه آماری مذکور را دارد.

اینترنت و خاصه شبکه های اجتماعی تأثیری مستقیم بر سبک زندگی افراد دارد. زنان نیز به عنوان بخشی از کاربران شبکه های اجتماعی که روز به روز بر تعدادشان اضافه می شود از این تأثیر، دور نیستند و ناخودآگاه تحت تأثیر اجتماعات مربوط به این شبکه ها قرار می گیرند. نتایج آخرین پژوهش انجام شده در کشور بیانگر آن است که میان عضویت در شبکه های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی، منش، رفتار و خلق و خوی جوانان ارتباط مستقیمی وجود دارد (ضیایی پور، ۱۳۸۹: ۲۴). بدین ترتیب رسانه های اجتماعی مبتنی بر گزاره های لیبرالیسم، جهانی تازه را پیش روی انسان قرار داده اند، جهانی که بودن در آن گاهی نبودن در جهان واقعی را به دنبال خواهد داشت و گاهی به علت تسریع در انجام کارها زمان بیشتری برای واقعی بودن در اختیار انسان خواهد گذاشت؛ فاصله گرفتن از دنیای واقعی ساعت ها وقت گذراندن در پشت کامپیوترهای شخصی و گشت و گذار در فضای مجازی و گپ و گفت و تعامل با دوستان اینترنتی و گم شدن میان انبوهی از اخبار و اطلاعات، باعث فاصله گرفتن از دنیای واقعی شده، و گاه حس می شود که قسمت هایی جدی از زندگی شخصی افراد، فدای زندگی مجازی شان می شود. به خصوص در مورد زنان که نقش های جدی و حساس در خانواده به عهده دارند (سلیمانی پور، ۱۳۸۹: ۱۴). از آنجا که احساس شادی و بلعکس غمگینی نقش مهمی را در سلامت روانی افراد داراست و اثرات مثبت آن بر تمام جنبه های فردی، خانوادگی، اجتماعی، تحصیلی و شغلی بر کسی پوشیده نیست، الزامیست که به موضوع بهداشت سلامت روانی جوانان دانشجوی و عوامل موثر بر آن که یکی از این عوامل می تواند شیوه های ارتباطی

باشد توجه خاصی مبذول گردد. با توجه به نتایج پژوهش هایی که در سالیان گذشته انجام گرفته است و در پیشینه پژوهش به برخی از آنها اشاره گردیده جوانان جامعه ایران از لحاظ شادی در حد متوسط قرار دارند (اخوان ملایری، نوغانی، مظلوم خراسانی، ۱۳۹۳) برای داشتن جامعه ای سالم و شاد نیاز است که سطح شادکامی در جوانان افزایش و بلعکس سطح خشونت در آنان کاهش یابد برای مهیا شدن این امر بایستی زمینه لازم فراهم آید و عوامل مختلف تاثیرگذار بر آن مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد. در چند دهه اخیر، موضوع شادکامی توجه بسیاری از دانشمندان و متخصصان را به خود معطوف کرده است، به گونه ای که ده ها کتاب و صدها مقاله در خصوص این موضوع به چاپ رسیده است، اثر حاضر نیز با استعانت از آثار و تحقیقات ارزشمند محققان این علم، تاثیر ارتباطات مجازی بر پرخاشگری و شادکامی را مورد بررسی قرار خواهد داد. شبکه های اجتماعی مجازی مثل همه پدیده های مدرن به عنوان یک ابزار ارتباطی هم کاربرد منفی و هم کاربرد مثبت دارند به شرط آنکه استفاده کننده روش های استفاده صحیح از آن را بدانند. عده ای در مواجهه با این پدیده آن را به کلی رد می کنند و تاکید فراوانی بر نقاط منفی و عوارض آن دارند. اما عده ای ضمن آنکه اشاره ای به عوارض آن دارند از نقاط مثبت و کارکرد های مفید آن غافل نیستند. لازم است به صورت یک واقعیت اجتماعی به پدیده شبکه های اجتماعی مجازی نگاه شود. و سعی شود علاوه بر بیان نکات منفی آن نکات مثبت آن را بازبینی نموده و علل گرایش و میزان رضایتمندی کاربران را ریشه یابی نمود. نتایج این تحقیق می تواند از سویی باعث آشنایی خانواده ها و کاربران با وجوه مثبت شبکه های اجتماعی که به نوعی موجب کاهش تعارض بین کاربران و شادکامی آنان میشود و از سویی دیگر آشنایی با نکات منفی و مخرب شبکه های اجتماعی مجازی که می تواند باعث اختلالات رفتاری در کاربران گردد، باشد.

بنا بر موارد ذکر شده پرداختن به مسئله فضای مجازی و تاثیرات مختلف و متفاوتی که بر زندگی بشر گذاشته و می گذارد امری ضروریست که روز به روز بر اهمیت این ضرورت افزوده می شود با توجه به شتاب اعجاب آور و رشد تصاعدی و همه گیری و همه جایی شبکه های مجازی و لزوم تحقیق در آثار و پیامدهای اجتماعی آن، این تحقیق در صدد است تا رابطه بین میزان و نوع استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی دختران دانشجو و میزان پرخاشگری و شادکامی آنان را مورد تحلیل و بررسی قرار دهد و به این سوال اصلی پاسخ دهد که آیا بین عضویت در شبکه های اجتماعی مجازی و میزان شادکامی دختران دانشجوی مقطع کارشناسی رابطه وجود دارد؟

هدف اصلی

تعیین رابطه بین میزان و نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی با میزان شادکامی دختران دانشجوی مقطع کارشناسی ساکن در خوابگاه دانشگاه آزاد تبریز در سال تحصیلی ۹۴-۹۵

اهداف جزئی

- تعیین رابطه بین میزان فعالیت کاربران دختر در شبکه های اجتماعی مجازی با میزان شادکامی آنان
- تعیین تفاوت بین نوع فعالیت کاربران دختر در شبکه های اجتماعی مجازی با میزان شادکامی آنان

فرضیه های تحقیق

- بین میزان شادکامی دختران با میزان فعالیت مختلف در شبکه های اجتماعی مجازی تفاوت وجود دارد.
- بین نوع فعالیت کاربران دختر در شبکه های اجتماعی مجازی با میزان شادکامی آنان تفاوت وجود دارد.

تعریف شبکه های اجتماعی

شبکه های اجتماعی به دلیل کارکردها و تعاملات گسترده خود مورد توجه شمار زیادی از افراد قرار گرفته است و از همان روزهای شروع کار خود کاربران زیادی را به خود جذب کرده اند، که شمار زیادی از آنها به طور منظم و روزانه در این شبکه ها به فعالیت میپردازند و دارای امکانات و ویژگیهای متفاوتی نظیر امکان ایجاد وبلاگ، آپلود ویدئو، تصاویر و محتواهای گوناگون هستند (بوید و الیسون^۳، ۲۰۰۷: ۱۱). شبکه های اجتماعی با سایتهای معمولی که تنها تأمین کننده محتوا هستند، تفاوتی عمده ای دارند. این شبکه ها نوعی از اجتماعات مجازی هستند که افراد دوستان خود را به طور مجازی دیده و همچنین میتوانند دوستان جدیدی را که علاقمندیهای مشابهی با آنها دارند را پیدا نمایند. با استفاده از شبکه های اجتماعی هر کسی میتواند یک گروه یا اجتماعی را تشکیل دهد یا در هر اجتماع دیگری با توجه به علاقمندی هایش وارد شود. (ربیعی، ۱۳۸۷: ۱۴۹)

تعریف شادکامی

جامع ترین و در عین حال عملیاتی ترین تعریف شادمانی را وینهوون (۱۹۸۸) ارائه می دهد. به نظر او، شادمانی به قضاوت فرد از درجه یا میزان مطلوبیت کیفیت کل زندگی اطلاق میگردد. به عبارت دیگر شادمانی به این معناست که فرد چقدر زندگی خود را دوست دارد.

چارچوب نظری

در حوزه علوم ارتباطات از جمله تئوری هایی که می توان در ارتباط با موضوع شبکه های اجتماعی و تاثیر آن بر متغیر های وابسته پژوهش، شادکامی و پرخاشگری بیان داشت شامل پارادایم دو جهانی شدن

ها، تئوری حوزه عمومی هابرماس، نظریه استفاده- تاثیر بلامروکاتز، نظریه سرمایه اجتماعی کلمن، کاستلز و پاتنام و همچنین نظریه یادگیری اجتماعی آلبرت بندورا می باشد.

پارادایم دوج جهانی شدن ها

پارادایم دوج جهانی شدن ها، نگاهی است که در درجه اول به تبیین و متمایز نمودن دو جهان موازی و در عین حال مرتبط و درهم آمیخته در یکدیگر می پردازد و در درجه بعدی جهانی شدن های متکثری را در درون این دو جهان مورد توجه قرار می دهد. اساساً مهمترین تغییر جهان معاصر که بنیان تغییرات آینده جهان را می سازد، رقابتی شدن جهان واقعی و جهان مجازی است. ظهور جهان جدید یعنی "جهان مجازی" بسیاری از روندها، نگرش و ظرفیت های آینده جهان را تحت تأثیر خود قرار خواهد داد. این جهان در واقع به موازات و گاه مسلط بر "جهان واقعی" ترسیم می شود و عینیت واقعی پیدا می کند. این دو جهان از یک رابطه "انعکاسی هندسی" برخوردار هستند. جهان اول با خصیصه جغرافیا داشتن، از نظام سیاسی مبتنی بر دولت - ملت برخوردار بودن، طبیعی - صنعتی بودن، محسوس بودن و معطوف به احساس قدیمی تر بودن از جهان دوم قابل متمایز است. جهان دوم نیز با خصیصه هایی مثل بی مکانی، فرا زمان بودن، صنعتی بودن محض، عدم محدودیت به قوانین مدنی متکی بر دولت - ملت ها، از معرفت شناسی تغییر شکل یافته پسا مدرن برخوردار بودن، قابل دسترسی بودن همزمان، روی فضا بودن و برخورداری از فضاهای فرهنگی، اعتقادی، اقتصادی و سیاسی جدید از جهان اول بصورت نسبی جدا می شود. این دو جهان در بسیار از موارد تبدیل به دوقلوهای به هم چسبیده خواهند شد که تعامل فردی و اجتماعی در قلمروهای بسیار، بستگی به «تعامل های دوج جهانی» دارد و ما مواجه هستیم با «دوج جهانی شدن های به هم چسبیده». آموزش پرورش آینده، نظام های تجاری و بانکی در حال و آینده، نظام های کنترل شهری و شهرسازی، حتی پزشکی جهان آینده بر ایند تعامل پیوند خورده این دو جهان است (عاملی، ۱۳۸۲: ۱۵). با توجه به پارادایم دوج جهانی شدن ها، می توان گفت هویت های ثابت پیشینی که ساخته شده جهان اول (جهان واقعی) بودند در مواجهه تعاملی با جهان دوم (جهان مجازی)، پایه هویت های جدیدی را می گذارند که ظرفیت تضادهای گسترده بین زندگی، فرهنگ و هویت در جهان واقعی و جهان مجازی را خواهد گذاشت. دوران انتقال فرد از زندگی در جهان واقعی به زندگی در «فضای دوج جهانی»، دوران چالش ها، ناهنجاری های گسترده و بحران هویت هاست. ولی به نظر می رسد با استقرار و هنجاری شدن جهان دوم در کنار جهان اول، در سه دهه آینده، شاهد شکل گیری جغرافیا و نهادهای شناخته شده جهان مجازی در کنار جهان واقعی باشیم، که فرد در آن فضا احساس آشنایی، تسلط و هویت مشخص داشته باشد. به عبارتی می توان گفت، جهان آینده، جهان مسلط شدن انسان بر روندهای دوج جهانی شدن است، این روند منجر به نوعی «بازگشت به سادگی» در اوج پیچیدگی تکنولوژیک جهان آینده خواهد شد. روندهای بازگشت، که منشاء آن

خستگی‌های انسان در جهان تکنولوژی و «ضعیف شدن لایه معنای و معنویت» است، انسان را به سمت تعریف طبیعی‌تر و ساده‌تر از خود منتهی خواهد شد (جکینز، ۱۳۸۱: ۸۳).

نظریه استفاده - تاثیر بلامر و کاتز

نظریه استفاده - تاثیر به توصیف فرایندهای شناختی می‌پردازد که با استفاده محتوای ارایه شده فرد را به سمت انتخابهای رفتاری هدایت می‌کند؛ در نتیجه، کاربرد آنها در رویکرد استفاده و رضایتمندی به طور کلی بر انتخابهای فرد در مورد قرارداد خود در معرض رسانه‌ها یا پیام‌های خاص آن تأکید دارد. (نیکو و دیگران، ۱۳۸۰: ۸۰). مدل استفاده - تاثیر بین انتظارات (خرسندی‌های خواسته شده) و ارضاها (خرسندی‌های به دست آمده) تفاوت می‌گذارد و از این رو، نوعی بهره‌مندی فزاینده از کاربرد رسانه‌ای در طول زمان را شناسایی می‌کند. بنابراین آنگاه که خرسندی‌های خواسته شده بیشتر باشد، این احتمال نیز افزایش می‌یابد که میزان ارضای مخاطبان بالاتر و میزان توجه و تاثیر آنها بیشتری می‌شود. عکس چنین رابطه‌ای هم می‌تواند اتفاق بیفتد. در واقع کاربر وسایل ارتباطی با استفاده از این وسایل درصدد به کارگیری اثرات و نتایج آنها در برنامه‌های زندگی خویش است. این تاثیرات می‌تواند بر شغل و حرفه، برنامه‌های تفریحی روزانه، و حتی برنامه‌هایی که به منظور پر کردن اوقات فراغت و ارتباط با دیگران طراحی و ترسیم می‌نماید به کار گیرد. (مک کوئیل، ۱۳۸۵: ۱۱۱). با بهره‌گیری از اصول این نظریه می‌توان گفت حضور کاربران در شبکه‌های اجتماعی زمانی دارای اهمیت و ارزش است که استفاده از این شبکه‌ها در راستای تاثیر بر فرآیند فعالیتها و کنشهای روزمره او و در جهت تعالی بخشیدن به این بخش از برنامه‌های زندگی او باشد. بنابراین مدل استفاده - تاثیر می‌تواند بر وجه عملیاتی و کاربردی استفاده از شبکه‌ها مورد تاکید واقع گردد.

نظریه یادگیری اجتماعی آلبرت بندورا

بر اساس این نظریه همان گونه که کودکان مهارت‌های شناختی و اجتماعی را از طریق مشاهده عملکرد اطرافیان می‌آموزند، با تماشای اعمال پرخاشگرانه و خشونت آمیز یاد می‌گیرند که پرخاشگرانه رفتار کنند (حسینی انجدانی، ۱۳۸۷: ۸۴). آلبرت بندورا نظریه پرداز اصلی این دیدگاه معتقد است از آنجا که بخش اعظم یادگیری مردم از طریق مشاهده در محیط پیرامونشان صورت می‌گیرد می‌توان نتیجه گرفت که فرایندهای مشابهی مانند رسانه‌های گروهی نیز همین تاثیر را بر مخاطبان دارند. مطالعات نشان داده که کودکان و نوجوانان آنچه را که از رسانه می‌بینند تقلید می‌کنند یا به ذخیره رفتاری خویش می‌افزایند. شاخه دیگری از این نظریه به نقش فرایندهای شناختی توجه می‌کند. اگر رفتارهای خشونت آمیز نشان داده شده در رسانه‌ها موفقیت به دنبال داشته باشد به کارگیری آن در زندگی واقعی نیز می‌تواند موفقیت به دنبال داشته باشد در نتیجه مصرف رسانه‌ای قالب بندی نگرش‌ها و رفتار افراد را در پی دارد (جوادی و همکاران، ۱۳۸۷: ۸). با توجه به دیدگاههای مطرح شده در نظریه یادگیری اجتماعی افرادی که در معرض

تماشای برنامه های پرخاشگرانه و خشونت آمیز تلویزیونی و ماهواره ای، اینترنت و یا حتی بازیهای ویدیویی هستند نسبت به سایر افراد از میزان بالاتری از پرخاشگری برخوردارند.

پیشینه تحقیق

شبکه های اجتماعی اینترنت و سبک زندگی جوانان " عنوان پژوهشی است که توسط بشیر و افراسیابی در سال ۱۳۹۰ با مطالعه موردی بزرگترین جامعه مجازی ایرانیان صورت پذیرفته، در این تحقیق از روش پیمایش اینترنتی و ارسال پرسشنامه به صورت آنلاین برای کاربران کلوب استفاده شده است. بر اساس نتایج تحقیق افراد با اهداف متنوعی عضو این شبکه ها می شوند، که مهمترین آن را سرگرمی دانسته اند. میان عضویت در شبکه های اجتماعی اینترنتی و نحوه اختصاص وقت به سایر فعالیتهای اجتماعی ارتباط وجود داشته و بیشتر پاسخ دهندگان اذعان کرده اند که به دلیل استفاده بیش از حد از اینترنت برای فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی مورد اعتراض اعضای خانواده واقع شده اند. همچنین میان عضویت در شبکه های اجتماعی با مقوله هایی نظیر نحوه ارتباط با جنس مخالف و شیوه محاورات اعضا در محیط بیرونی رابطه معنی داری وجود دارد؛ همچنین نتیجه تحقیق حاکی از وجود رابطه معنی داری بین عضویت در شبکه های اجتماعی و سبک زندگی جوانان است.

" بررسی رابطه ویژگیهای شبکه های اجتماعی با مهارتهای زندگی دانشجویان متأهل مرکز علمی کاربردی بهزیستی خراسان رضوی " عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد غفوری است که در سال ۱۳۹۱ به راهنمایی نوغانی مورد دفاع قرار گرفته، هدف از این تحقیق بررسی رابطه ویژگیهای شبکه های اجتماعی با مهارتهای زندگی می باشد. این مطالعه به صورت پیمایشی و با روش نمونه گیری تصادفی ساده در بین ۱۸۳ نفر از دانشجویان متأهل مرکز علمی - کاربردی بهزیستی خراسان رضوی در ترم اول سال ۱۳۹۱ با پرسشنامه محقق ساخت اجرا گردیده است. برای روایی پرسشنامه از روایی صوری و برای پایایی از آماره ضریب آلفای کرانباخ استفاده شده است. نتایج نشان می دهد رابطه معنی دار بین متغیر مستقل (عضویت در شبکه های اجتماعی) و چهار متغیر وابسته تحقیق (ارتقاء سطح مهارتهای روابط بین فردی، ارتقاء سطح مهارتهای همدلی، ارتقاء سطح مهارتهای خودآگاهی و ارتقاء سطح مهارت تصمیم گیری) وجود دارد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نیز نشان می دهد که در گام آخر رگرسیون شدت تاثیر متغیر عضویت در شبکه های اجتماعی بر ارتقاء سطح مهارتهای روابط بین فردی $0/615$ می باشد، شدت تاثیر متغیر ارتقاء سطح مهارتهای همدلی $0/300$ می باشد، شدت تاثیر متغیر ارتقاء سطح مهارتهای خودآگاهی $0/120$ - یعنی شدت تاثیر این متغیر معکوس می باشد با افزایش هر واحد عضویت در شبکه های اجتماعی $0/120$ واحد مهارتهای خودآگاهی کاهش می یابد و شدت تاثیر متغیر ارتقاء سطح مهارت تصمیم گیری $0/111$ می باشد. بنابراین بر اساس مدل بیشترین میزان اثر، مربوط به متغیر ارتقاء سطح مهارتهای روابط بین فردی می باشد که به ازای هر واحد افزایش عضویت در شبکه های اجتماعی شاهد $0/252$ واحد افزایش در سطح مهارتهای روابط بین فردی می باشد. چهارچوب نظری پژوهش را نظریه منافع شخصی جیمز کولمن،

نظریه مبادله اجتماعی جورج هومنز، نظریه منافع جمعی آدام اسمیت، نظریه های شناختی هایدلر و نظریه هموفیلی براس تشکیل میدهد.

"شبکه های اجتماعی مجازی و شادکامی" عنوان پژوهشی است که در سال ۱۳۹۳ توسط اخوان ملایری، نوغانی و مظلوم خراسانی انجام گرفته، هدف این مطالعه بررسی اثر شبکه اجتماعی مجازی بر سرمایه اجتماعی و میزان شادکامی افراد عضو در یکی از سایت شبکه های اجتماعی است. داده ها با تکنیک پیمایش و روش نمونه گیری خوشه‌های چندمرحله‌ای با حجم نمونه ۲۵۵ نفر جمع آوری و تحلیل شده است. نتایج نشان داد افراد با عضویت و مشارکت در این سایت شبکه های اجتماعی مواردی را بدین شرح به دست می آورند: افزایش شبکه های ارتباطی، عضویت در گروه‌های مختلف، تبعیت از هنجارها و قوانین، ایجاد اعتماد به دیگران و گروه‌ها، به دست آوردن اطلاعات و حمایت و در نهایت دسترسی به منابع مختلف که همگی این موارد مؤلفه های تشکیل دهنده سرمایه اجتماعی است. افزایش سرمایه اجتماعی در این سایت شبکه های مجازی بر تجربه و احساس مثبت تأثیر افزایشی و بر تجربه و احساس منفی تأثیر کاهش می گذارد که نهایتاً به افزایش شادکامی منجر می شود؛ در نهایت، عضویت و مشارکت در شبکه های اجتماعی مجازی باعث افزایش سرمایه اجتماعی و در ادامه شادکامی افراد میشود.

"ظهور شبکه های اجتماعی مجازی و تأثیر آن بر تغییرات رفتاری در زندگی انسان" عنوان مقاله فروزان می باشد که در سال ۱۳۹۲ منتشر گشته، در چکیده این پژوهش آمده است: با انقلاب فناوری اطلاعات و ارتباطات شبکه های اجتماعی مجازی و رسانه تأثیر بسیار جدی و غیرقابل اغماضی در زندگی انسان گذاشته و فناوریهای ارتباطاتی و اطلاعاتی از راه های مختلف به ویژه پدید آوردن فضایی مجازی و دیجیتال ابعاد و وجوه گوناگون زندگی فردی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار میدهد گرچه این تأثیرگذاری و تأثیرپذیری از جامعه ای به جامعه دیگر و از حوزه ای به حوزه دیگر تفاوت می کند میتوان گفت هیچ جامعه و یا حوزه ای از تأثیر فناوریهای نامبرده برکنار نیست رشد روزافزون و گسترده شبکه های اجتماعی مجازی تحولات بسیارشگرفی در زمینه ارتباطات و رفتار انسانی در جوامع مختلف و حتی در سطح جهانی ایجاد کرده است و در حال حاضر جمعیت عظیمی در دنیا روزانه از این فناوری استفاده می نمایند از این رو باتوجه به تأثیر فزاینده شبکه های اجتماعی مجازی بر تغییر رفتار انسانی بررسی این موضوع ضرورت دارد در این مقاله که با استفاده از روش توصیفی تحلیلی و تطبیقی انجام شده است سعی شده است تا به تبیین تأثیر شبکه های اجتماعی مجازی بر تغییرات رفتاری در زندگی انسان پرداخته شود.

"بررسی اضطراب اجتماعی در دانشجویان استفاده کننده از اینترنت و شبکه های اجتماعی مجازی" عنوان پژوهشی است که توسط پورمودت، کجیاف در سال ۱۳۹۵ به انجام رسیده است. در این مطالعه ی مقایسه‌ای، نمونه پژوهش شامل ۸۰ نفر دانشجوی دختر و ۹۹ نفر دانشجوی پسر به روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از مقیاس اعتیاد به اینترنت یانگ و پرسش نامه ی هراس اجتماعی کانور (۲۰۰) استفاده شد. نتایج این پژوهش نشان داد که بین اعتیاد به اینترنت و

استفاده از شبکه های اجتماعی موبایلی رابطه ی معناداری وجود دارد علاوه بر این نتایج تحلیل واریانس چند متغیره حاکی از آن بود که بین سه گروه کاربر عادی، در معرض خطر و معتاد به اینترنت در متغیرهای ترس، اجتناب، نشانه های فیزیولوژیکی و مقیاس کل اضطراب اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد. این یافته ها نشان می دهند که کسانی که به شدت از شبکه های اجتماعی موبایلی استفاده می کنند، با احتمال بیشتری دچار اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی شوند.

"سبک زندگی در حوزه تولید رسانه ای" عنوان پژوهش پسمیر و تایگرت^۴ در سال ۲۰۰۹ می باشد، آنها در این تحقیق به رابطه میان سبک زندگی و مصرف کالاهای فرهنگی پی برده اند به طوری که آن ها گروه هایی از خوانندگان مجلات را با ویژگی های جمعیت شناختی، متغیرهای استفاده از سایر کالاها و ویژگی های انتخاب شغل، تشخیص و دسته بندی نمودند و طی این مطالعات بنگاه های تبلیغاتی بسته به نوع کالا خاص از تشریفات یا سایر رسانه ها را برای تبلیغ کالا مناسب و از این طریق به مدل های انتخاب رسانه ای دست یافتند با این فرض که هر رسانه ای اعم از نوشتاری و دیداری برای محتوای خاصی تولید می شود و مخاطبان خاص خود را نیز دارد (فتحی و مختارپور، ۱۳۹۳: ۱۰۸)

"رسانه های اجتماعی و ارتباطات راهبردی: نگرش ها و برداشت ها در بین دانشجویان" عنوان پژوهش بوبی کی لاوز در سال ۲۰۱۰ می باشد، در چکیده این مقاله آمده است: با توجه به اینکه رسانه های اجتماعی بر متخصصان صنعتی تأثیر دارند، در نتیجه در این مطالعه به بررسی این مسئله خواهیم پرداخت که آیا رسانه های اجتماعی بر روی دانشجویان نیز تأثیر دارند. موارد استفاده، نگرش ها و برداشت ها درباره رسانه های اجتماعی در بین دانشجویان از طریق داده های نظرسنجی بررسی شد. در این تحقیقات مشخص شد که آموزش و تحصیلات بر درک و نگرش دانشجویان به رسانه های اجتماعی تأثیر میگذارد. از نظر اساتید و مربیان آموزشی قدردانی از پایگاه اطلاعات دانشجویان و نگرش آنها درباره رسانه های اجتماعی و چگونگی به کار گیری این رسانه ها در ساخت واقعیت و اطلاعات اهمیت خود را دارد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر به روش پیمایشی می باشد، زیرا با اجرای پرسشنامه بر روی نمونه ای از پاسخگویان که از میان جمعیت دختران دانشجوی مقطع کارشناسی ساکن در خوابگاه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ انتخاب شده اند، به توصیف و تبیین این جمعیت می پردازد، از نظر زمانی مقطعی و با توجه به حجم نمونه از نوع مطالعات پهنانگر و کاربردی محسوب می شود.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر، دختران دانشجوی مقطع کارشناسی ساکن در خوابگاه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ است که طبق آمار به دست آمده، حجم جامعه آماری جمعاً ۳۵۰ نفر می‌باشد. حجم نمونه براساس فرمول کوکران با در نظر گرفتن فاصله اطمینان ۹۵ درصد، ۳۴۷ نفر محاسبه شده است و ۳۵۰ پرسشنامه بین دانشجویان دختر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی توزیع گردید. روش نمونه گیری در این پژوهش، تصادفی سیستماتیک یا منظم است، بدین صورت که بعد از مشخص شدن حجم نمونه پرسش نامه ها به طور تصادفی بین دختران دانشجوی ساکن در خوابگاه که در شبکه های اجتماعی مجازی عضو می باشند توزیع گردید.

ابزار گردآوری اطلاعات

ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته و شامل ۵۰ سوال اصلی و پنج سوال زمینه ای می باشد که بر اساس اهداف و سوالات تحقیق تهیه شده و برخی از سوالات در قالب طیف لیکرت، برخی به صورت باز و برخی چند گزینه ای طرح گردیده است. برای سنجش متغیر " شادکامی " چهارده معرف مورد استفاده قرار می گیرد، برای تعیین گویه های این متغیر از پرسشنامه استاندارد آزمون شادکامی فوردایس استفاده شده است. همچنین برای سنجش متغیر " نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی " نوزده معرف مورد استفاده قرار می گیرد، گویه های سنجش این متغیر نیز توسط محقق طراحی گشته است.

پایایی ابزار سنجش

جهت بررسی پایایی پرسشنامه از آماره آلفای کرونباخ استفاده شد. میزان آن برابر ۰/۷۶۲ بدست آمد.

تعریف نظری و عملیاتی متغیر وابسته (شادکامی)

شادی زیر مجموعه ای از هیجان های آدمی است و جدای از هیجان نمی توان به تعریف آن پرداخت، پس شادی تمامی خصوصیات یک هیجان را داراست. «مایکل آیزنک» شادی را چنین تعریف می کند، «شادی عبارت است از مجموع لذتهای بدون درد». «مک گیل» نیز گفته است: ظاهراً معنی بنیادی شادی چنین چیزی است، حالتی پایدار که در آن به این شرط مطلوبترین نسبت تمایلات ارضاء شده به کل تمایلات روی می دهد که تمایلات ارضاء شده مشتمل باشند برای ارضاهایی که از طریق تمایلات ویژه پیش از آنها رخ نمی دهد، بلکه به واسطه تعجب حاصل می شوند (متیوس، ۱۳۸۴). «دنیز» پیشگام مطالعات علمی درباره شادکامی، نیز به این نتیجه رسیده است که: شادکامی ترکیبی از وجود عاطفه مثبت یا خوشایند، نبودن عاطفه منفی یا ناخوشایند، زندگی بسیار رضایتمندانه و ادراک خشنود کننده فرد از زندگی است (همان منبع).

تعریف عملیاتی

در تحقیق حاضر برای سنجش متغیر "شادکامی" چهارده معرف جدول زیر مورد استفاده قرار می گیرد، برای تعیین گویه های این متغیر از پرسشنامه استاندارد آزمون شادکامی فوردایس استفاده شده است. هر کدام از این معرفها یک مقیاس پنج درجه ای (کاملاً مخالفم، مخالفم، تا حدودی، موافقم و کاملاً موافقم) را شامل می شود.

متغیر مستقل (شبکه های اجتماعی مجازی)

شبکه اجتماعی ساختاری اجتماعی است که از گره هایی (که عموماً فردی یا سازمانی هستند) تشکیل شده است که توسط یک یا چند نوع خاص از وابستگی مانند ایده ها و تبادلات مالی، دوست ها، خویشاوندی، لینک های وب، سرایت بیماری ها (اپیدمولوژی) به هم متصل اند. طبق نظرات ونچرلی شبکه های اجتماعی مجازی، شبکه ها و سازمان های رسمی هستند که به سامان بخشیدن به روابط و مقررات ارتباطاتی در فضای مجازی اشتغال دارند. شبکه های اجتماعی بر پایه اینترنت از قبیل فیس بوک در بین جوانان آمریکایی محبوبیت به سزایی کسب کرده اند. این شبکه های اجتماعی در عین حال که فضاهایی هستند که در آنها افراد دوستان جدیدی پیدا می کنند و یا دوستان قدیمی خود را در جریان تغییرات زندگی شان قرار می دهند، مکان هایی برای تبادل نظر هستند که در آنها جوانان عقاید و نظرات خود را با هم به اشتراک می گذارند.

تعریف عملیاتی "نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی"

در تحقیق حاضر برای سنجش متغیر "نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی" نوزده معرف جدول زیر مورد استفاده قرار می گیرد، گویه های سنجش این متغیر توسط محقق طراحی گشته است، هر کدام از این معرفها یک مقیاس پنج درجه ای (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) را شامل می شود.

تعریف عملیاتی "میزان استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی"

در این پژوهش برای سنجش متغیر میزان استفاده از شبکه های مجازی از گویه، در طول هفته به طور میانگین چند ساعت زمان خود را در دنیای مجازی می گذرانید؛ استفاده خواهد شد که دارای پنج رنج زمانی؛ کمتر از ۵ ساعت، بین ۵ تا ۱۰ ساعت، بین ۱۱ تا ۱۵ ساعت، بین ۱۶ تا ۲۰ ساعت و بالای ۲۰ ساعت می باشد.

آماره های توصیفی

طبق یافته ها، ۵۶ درصد از پاسخگویان در رده سنی بین ۱۸ تا ۲۲ سال قرار داشته، ۳/۳۸ درصد در رده سنی بین ۲۲ تا ۲۶ سال و ۷/۵ درصد نیز در رده سنی ۳۰ تا ۳۴ سال می باشند. ۳/۱۲ درصد از پاسخگویان متاهل و ۷/۸۷ درصد نیز مجرد می باشد. میزان درآمد ماهیانه اکثریت دانشجویان پاسخگو

کمتر از ۵۰۰ هزار تومن می باشد. اکثریت دانشجویان پاسخگو (۳۳/۷ درصد) در طول روز بیشتر از چهار ساعت، زمان خود را در دنیای مجازی سپری میکنند.

توصیف گویه عضو کدام یک از شبکه های مجازی هستید (به ترتیب اولویت)

"یافته ها نشان می دهد شبکه اجتماعی تلگرام با فراوانی ۱۹۶ برای ۵۶ درصد از پاسخگویان در اولویت اول عضویت قرار دارد، در اولویت دوم نیز بیشترین فراوانی (۵۹/۱ درصد) مربوط به شبکه اجتماعی اینستاگرام بوده و در اولویت سوم نیز بیشترین فراوانی مربوط به گزینه بی پاسخ می باشد یعنی ۴۴/۳ درصد از پاسخگویان اولویت سوم خود را مشخص نکرده اند.

توصیف گویه های مربوط به متغیر وابسته "میزان شادکامی پاسخگویان"

یافته هانشان میدهد در گویه بسیار شادتر از اغلب مردم هستم بیشترین فراوانی (۴۲/۹ درصد) بر روی گزینه نظری ندارم می باشد، در گویه کم پیش می آید که ناراحت باشم، بیشترین فراوانی (۵۰/۶ درصد) بر روی گزینه مخالفم می باشد، در گویه فعالیت های تفریحی زیادی برای سرگرمی خود دارم، بیشترین فراوانی (۳۹/۱ درصد) بر روی گزینه مخالفم می باشد، در گویه در طول هفته روابط اجتماعی متعددی دارم ، بیشترین فراوانی (۴۷/۱ درصد) بر روی کاملاً موافقم بوده، در گویه تصور میکنم مشکلاتم حل شدنی است، بیشترین فراوانی (۶۴/۶ درصد) بر روی گزینه موافقم می باشد، در گویه به ندرت احساس خشم یا ناکامی میکنم بیشترین فراوانی (۳۳/۱ درصد) بر روی گزینه موافقم می باشد، در گویه می توانم احساسم را بیان کنم ، بیشترین فراوانی (۲۸ درصد) بر روی گزینه موافقم می باشد، در گویه از این که خودم هستم بسیار شادم، بیشترین فراوانی (۵۶/۶ درصد) بر روی گزینه موافقم می باشد، آرزو ندارم مانند فرد دیگری باشم، بیشترین فراوانی (۴۴ درصد) بر روی گزینه موافقم بوده، در گویه با همکلاسی هایم رابطه دوستانه ای دارم، نیز بیشترین فراوانی (۴۵/۷ درصد) بر روی گزینه کاملاً موافقم می باشد، همچنین در گویه زندگی خانوادگی ام همیشه با محبت و علاقه زیادی همراه بوده است، نیز بیشترین فراوانی (۴۰/۶ درصد) بر روی گزینه کاملاً موافقم بوده و در گویه همیشه آنچه در توان دارم برای شاد بودنم انجام میدهم ، بیشترین فراوانی (۴۴/۶ درصد) بر روی گزینه نظری ندارم می باشد، در گویه پس از اتفاق های ناخوشایند زود به حالت عادی برمیگردم بیشترین فراوانی (۲۸ درصد) مربوط به گزینه موافقم می باشد و در گویه اطرافیانم من را بسیار اجتماعی می دانند بیشترین تکرار (۴۹/۷ درصد) مربوط به گزینه موافقم می باشد. طبق جدول بیشترین میانگین مربوط به گویه اطرافیانم من را بسیار اجتماعی می دانند ، می باشد.

جدول ۱. توزیع فراوانی متغیر وابسته "میزان شادکامی"

ردیف	پاسخ به گویه	فراوانی	درصد فراوانی
۱	خیلی کم	۰	۰
	کم	۰	۰
۳	متوسط	۱۷۱	۴۸/۹
۴	زیاد	۱۵۸	۴۵/۱
۵	خیلی زیاد	۲۱	۶
	مجموع	۳۵۰	۱۰۰

به طور کل میزان شادکامی هیچ یک از پاسخگویان در حد خیلی کم و کم نمی باشد، میزان شادکامی ۴۸/۹ درصد در حد متوسط می باشد، میزان شادکامی ۴۵/۱ درصد در حد زیاد بوده و میزان شادکامی ۶ درصد از پاسخگویان نیز در حد خیلی زیاد ارزیابی شده است. طبق جدول بیشترین فراوانی بر روی گزینه متوسط می باشد.

توصیف گویه های مربوط به متغیر مستقل "نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی"

در گویه برای پر کردن اوقات فراغتم وارد شبکه مجازی میشوم بیشترین فراوانی (۵۱/۷ درصد) بر روی گزینه خیلی زیاد می باشد، در گویه با ایجاد صفحه شخصی در شبکه مجازی احساس قدرت و فرصت بروز افکار خود را می یابم، بیشترین فراوانی (۵۱/۴ درصد) بر روی گزینه متوسط می باشد، در گویه برای امکان عبور از مرزهای جغرافیایی و آشنایی با افراد، جوامع و فرهنگ های مختلف به شبکه های مجازی رجوع میکنم، بیشترین فراوانی (۳۸/۳ درصد) بر روی گزینه متوسط می باشد، در گویه به منظور دوست یابی و گسترش ارتباطات اجتماعی خود عضو شبکه های مجازی می شوم، بیشترین فراوانی (۳۱/۴ درصد) بر روی کم بوده، در گویه به منظور یافتن دوستان قدیمی (اشخاص خاص) وارد فضای مجازی می شوم، بیشترین فراوانی (۵۴ درصد) بر روی گزینه زیاد می باشد، در گویه برای ارسال پیام نوشتاری، صوتی و تصویری به دیگران از شبکه مجازی استفاده میکنم، بیشترین فراوانی (۵۸/۳ درصد) بر روی گزینه زیاد می باشد، در گویه برای به اشتراک گذاری ویدئو و تصاویر از شبکه های مجازی استفاده میکنم، بیشترین فراوانی (۶۰/۹ درصد) بر روی گزینه زیاد می باشد، در گویه برای پیگیری خبرهای داخلی و خارجی به شبکه های مجازی رجوع میکنم، بیشترین فراوانی (۵۴ درصد) بر روی گزینه زیاد می باشد، در گویه علاقه مند به استفاده از برنامه های طنز در شبکه های مجازی هستم، بیشترین فراوانی (۵۱/۱ درصد) بر روی متوسط می باشد، در گویه علاقه مند به استفاده از برنامه های علمی پژوهشی در شبکه های مجازی هستم، نیز بیشترین فراوانی (۸۸ درصد) بر روی گزینه زیاد می باشد، همچنین در گویه علاقه مند به استفاده از برنامه های خبری در شبکه های مجازی هستم، نیز بیشترین فراوانی (۶۵/۴ درصد) بر روی

گزینه زیاد بوده، در گویۀ علاقه مند به تماشای فیلم و عکس در شبکه های مجازی هستم، بیشترین فراوانی (۴۳/۷ درصد) بر روی گزینه زیاد بوده، در گویۀ علاقه مند به استفاده از موسیقی های شبکه های مجازی هستم، نیز بیشترین فراوانی (۵۴/۹ درصد) بر روی گزینه زیاد می باشد، در گویۀ علاقه مند به انجام بازی های مختلف در شبکه های مجازی هستم، نیز بیشترین فراوانی (۳۵/۱ درصد) بر روی گزینه متوسط بوده و در گویۀ به نظرم شبکه های مجازی در ایجاد ارتباط شبانه روزی بین استاد و شاگرد و دانشجویان کارایی دارد، نیز بیشترین فراوانی (۳۳/۴ درصد) بر روی گزینه زیاد می باشد، در گویۀ برای انجام تحقیقات کلاسی، ارائه مقالات یا تبادل اطلاعات از شبکه های مجازی مختلف استفاده میکنم، بیشترین فراوانی (۵۴/۳ درصد) بر روی گزینه زیاد می باشد، در گویۀ من از بابت مطالبی که در فضای شبکه اجتماعی مجازی به اشتراک می گذارم هیچ گونه دغدغه خاطری ندارم، بیشترین فراوانی (۵۳/۴ درصد) بر روی زیاد می باشد، در گویۀ به افرادی که در شبکه های اجتماعی حضور دارند و با آنان دوستم اطمینان خاطر دارم، نیز بیشترین فراوانی (۴۵/۷ درصد) بر روی گزینه متوسط می باشد، همچنین در گویۀ هرگونه اطلاعات شخصی خود را با آسودگی خاطر در اختیار دوستانم قرار می دهم، نیز بیشترین فراوانی (۴۲/۳ درصد) بر روی گزینه کم می باشد. طبق جدول بیشترین میانگین مربوط به گویۀ برای پر کردن اوقات فراغتم وارد شبکه مجازی میشوم، می باشد. به طور کل میزان مشارکت در انواع فعالیتهای شبکه های اجتماعی مجازی هیچ یک از پاسخگویان در حد خیلی کم و کم نمی باشد، میزان مشارکت ۲۰/۳ درصد از دانشجویان پاسخگو در حد متوسط بوده، میزان مشارکت ۶۶ درصد در حد زیاد بوده و میزان مشارکت در انواع فعالیتهای شبکه های اجتماعی مجازی ۱۳/۷ درصد از پاسخگویان نیز در حد خیلی زیاد می باشد. طبق جدول بیشترین فراوانی بر روی گزینه زیاد می باشد.

آزمون فرضیه ها

آزمون فرضیه اول " بین میزان شادکامی دختران با میزان فعالیت مختلف در شبکه های اجتماعی مجازی تفاوت وجود دارد "

نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس نشان می دهد میزان خطای آزمون F کمتر از $0/05$ و برابر $(sig = 0/000)$ می باشد یعنی میانگین میزان شادکامی در بین کاربرانی که به میزان متفاوت زمان خود را در فضای مجازی سپری می کنند با یکدیگر برابر نبوده و متفاوت است، بنابراین می توان گفت بین میزان فعالیت (میزان سپری کردن ساعات در شبانه روز) کاربران دختر در شبکه های اجتماعی مجازی و میزان شادکامی آنان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۲ آزمون تحلیل واریانس "میزان فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی و میزان شادکامی" ANOVA

میزان خطا	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات	
۰/۰۰۰	۲۷/۴۱	۷۵۵/۸۸	۴	۳۰۲۳/۵۴	میانگین بین گروهی
---	---	۲۷/۵۷	۳۴۵	۹۵۱۳/۹۳	میانگین درون گروهی
---	---	-----	۳۴۹	۱۲۵۳۷/۴۷	کل

جدول شماره ۳. آزمون تعقیبی (LSD) بین دو متغیر میزان فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی و میزان شادکامی

ضریب فاصله اطمینان در سطح ۹۵٪	میزان خطا	احتمال انحراف	تفاوت میانگین (I-J)	روزانه چند ساعت از زمان خود را در دنیای مجازی می گذرانید (J)	روزانه چند ساعت از زمان خود را در دنیای مجازی می گذرانید (I)	
بیشترین	کمترین			بین 1 تا 2 ساعت	کمتر از یک ساعت	
۵/۶۴	۰/۹۹	۰/۰۰۵	۲/۳۲	بین ۲ تا ۳ ساعت		
۱۰/۲۶	۵/۵۳	۰/۰۰۰	۷/۹۰	بین ۳ تا ۴ ساعت		
۱۰/۲۵	۴/۸۰	۰/۰۰۰	۷/۵۲	بیشتر از ۴ ساعت		
۱۱/۴۳	۶/۸۸	۰/۰۰۰	۹/۱۶	کمتر از یک ساعت	بین 1 تا 2 ساعت	
-۰/۹۹	-۵/۶۴	۰/۰۰۵	-۳/۳۲	بین ۲ تا ۳ ساعت		
۶/۱۵	۳/۰۰۲	۰/۰۰۰	۴/۵۷	بین ۳ تا ۴ ساعت		
۶/۲۷	۲/۱۳	۰/۰۰۰	۴/۲۰	بیشتر از ۴ ساعت		
۷/۲۷	۴/۴۰	۰/۰۰۰	-۰/۷۲	۵/۸۳	کمتر از یک ساعت	بین ۲ تا ۳ ساعت
-۵/۵۳	-۱۰/۲۶	۰/۰۰۰	۱/۲۰	-۷/۹۰		
-۳/۰۰۲	-۶/۱۵	۰/۰۰۰	-۰/۸۰۰	-۴/۵۷		
۱/۷۴	-۲/۴۸	۰/۷۳۱	۱/۰۷	-۰/۳۷		
۲/۷۵	-۰/۲۳	۰/۰۹۸	-۰/۷۶	۱/۲۶	بیشتر از ۴ ساعت	بین ۳ تا ۴ ساعت
-۴/۸۰	-۱۰/۲۵	۰/۰۰۰	۱/۳۸	-۷/۵۲		
-۲/۱۳	-۶/۲۷	۰/۰۰۰	۱/۰۵	-۴/۲۰		
۲/۴۸	-۱/۷۴	۰/۷۳۱	۱/۰۷	-۰/۳۷		
۳/۶۴	-۰/۳۷	۰/۱۱۱	۱/۰۲	۱/۶۳	بیشتر از ۴ ساعت	بیشتر از ۴ ساعت
-۶/۸۸	-۱۱/۴۳	۰/۰۰۰	۱/۱۵	-۹/۱۶		
-۴/۴۰	-۷/۲۷	۰/۰۰۰	-۰/۷۲	-۵/۸۳		
۰/۲۳	-۲/۷۵	۰/۰۹۸	-۰/۷۶	-۱/۲۶		
۰/۳۷	-۳/۶۴	۰/۱۱۱	۱/۰۲	-۱/۶۳	بین ۳ تا ۴ ساعت	

آزمون فرضیه دوم "بین نوع فعالیت کاربران دختر در شبکه های اجتماعی مجازی با میزان شادکامی آنان رابطه وجود دارد"

برای بررسی این فرضیه بعد از به دست آوردن نمره میزان شادکامی دختران دانشجو از سوالات پرسشنامه و نیز محاسبه امتیاز مربوط به تاثیر نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی، از طریق ضریب همبستگی پیرسون میزان همبستگی بین دو متغیر را محاسبه می نماییم. شدت همبستگی بین نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی و میزان شادکامی، برابر $0/362-$ گردیده است، که حکایت از همبستگی معکوس بین دو متغیر دارد یعنی هرچه انواع فعالیت در شبکه های مجازی بیشتر میزان شادکامی کمتر می باشد. با توجه به میزان خطای کمتر از $0/05$ و برابر $(Sig=0/000)$ می توان با اطمینان ۹۵ درصد گفت که همبستگی بین دو متغیر معنادار می باشد.

جدول ۴ ضریب همبستگی "نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی و میزان شادکامی"

نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی		
مقدار ضریب همبستگی	$-0/362$	
حجم نمونه	۳۵۰	میزان شادکامی
میزان خطا	$0/000$	

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول مبنی بر وجود تفاوت بین میزان شادکامی در دختران با میزان فعالیت مختلف در شبکه های اجتماعی مجازی را مورد آزمون قرار می دهد که جهت آزمون این فرضیه از آزمون تحلیل واریانس استفاده شد، نتایج به دست آمده حاکی از آن است که مقدار آماره F ، $27/41$ بوده و با توجه به اینکه میزان خطای آزمون کمتر از $0/05$ و برابر $(Sig=0/000)$ می باشد بنابراین می توان با اطمینان ۹۵ درصد گفت که بین میزان شادکامی دختران با میزان فعالیت مختلف در شبکه های اجتماعی مجازی تفاوت وجود دارد و فرضیه محقق تایید می شود. نتیجه حاصل از آزمون این فرضیه با نظریات پارادایم دوجهانی شدن، نظریه استفاده و تاثیر بلامر و کاتز، نظریه سرمایه اجتماعی کلمن، کاستلز و پاتنام همخوانی دارد. همچنین نتایج حاصل از پژوهش های انجام شده توسط کشاورز و وفاییان (۱۳۸۶)، اخوان ملایری، نوغانی و مظلوم خراسانی (۱۳۹۳)، علیپور، هاشمی، باباپور و طوسی (۱۳۸۹)، فروزان (۱۳۹۲)، بشیر و افراسیابی (۱۳۹۰) با نتیجه حاصل از آزمون این فرضیه هماهنگی دارد.

فرضیه دوم، مبنی بر وجود رابطه بین نوع فعالیت در شبکه های اجتماعی مجازی و میزان شادکامی کاربران، را مورد آزمون قرار می دهد که جهت آزمون این فرضیه از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد، شدت همبستگی بین این دو متغیر، برابر $0/362-$ بوده و جهت رابطه نیز معکوس می باشد یعنی هرچه انواع فعالیت در شبکه های مجازی بیشتر میزان شادکامی کمتر؛ و با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون $(Sig=0/000)$ می باشد با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت نتیجه به دست آمده قابل تعمیم به جامعه آماری بوده و فرضیه محقق تایید می شود. همانند فرضیه دوم پژوهش نتیجه حاصل از

آزمون فرضیه چهارم نیز با نظریات پارادایم دوجهانی شدن، نظریه استفاده و تاثیر بلامر و کاتز، نظریه سرمایه اجتماعی کلمن، کاستلز و پاتنام همخوانی دارد. همچنین نتایج حاصل از پژوهش های انجام شده توسط کشاورز و وفاییان (۱۳۸۶)، اخوان ملایری، نوغانی و مظلوم خراسانی (۱۳۹۳)، علیپور، هاشمی، باباپور و طوسی (۱۳۸۹)، فروزان (۱۳۹۲)، بشیر و افراسیابی (۱۳۹۰) با نتیجه حاصل از آزمون این فرضیه هماهنگی دارد.

پیشنهادهای کاربردی

- فیلترینگ و قطع دسترسی و کلاً اعمال محدودیت های اجتماعی به هیچ عنوان راهکار مناسبی برای کنترل بازتابهای منفی این پدیده نیست و بعضاً نتایج عکس را در پی دارد. در واقع بهتر است با افزایش سطح آگاهی ها و آموزش های لازم افراد جامعه را به سمت استفاده مطلوب و درست از این شبکه ها سوق داد و در مقابل مخاطرات آن واکنش نمود. دولتمردان باید بستر لازم را فراهم آورند تا افراد جامعه خود به این بلوغ فکری دست یابند که کدام بخش از این پدیده یک تهدید و کدام ابزار آن یک فرصت در جهت اعتلای سطوح فردی اجتماعی اشان است.

- از آنجا که احساس شادی و بلعکس غمگینی و پرخاشگری نقش مهمی را در سلامت روانی افراد داراست و اثرات مثبت آن بر تمام جنبه های فردی، خانوادگی، اجتماعی، تحصیلی و شغلی بر کسی پوشیده نیست، پیشنهاد می گردد که به موضوع بهداشت روانی جوانان توجه خاصی مبذول گردد.

- برگزاری جلسات آموزشی از سوی مصادر امور فرهنگی به منظور آشنا نمودن و اطلاع رسانی به والدین در مورد فناوری های جدید به ویژه اینترنت و شبکه های اجتماعی مجازی.

- برگزاری کلاس های آموزشی در مدارس و دانشگاهها جهت آگاهی دادن به نوجوانان و جوانان در مورد مزایا و معایب فناوری های جدید و نحوه استفاده صحیح از آنها که در نهایت باعث بالا بردن سواد رسانه ای کاربران شود.

- وضع قوانین سختگیرانه تر جهت برخورد با مجرمان جرایم اینترنتی و اجرایی نمودن این قوانین؛ چرا که کاهش جرایم اینترنتی منجر به کاهش بروز پرخاشگری و مشکلات روانی کاربران خواهد شد.

- آگاهی و هوشیاری بیشتر پلیس سایبری در مورد انواع جدید جرایم رایانه ای و اقدام در جهت ناکارآمد کردن دسیسه های دشمنان در این زمینه.

- پخش آگهی های آموزنده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در رادیو و تلویزیون در جهت افزایش آگاهی کاربران و خانواده ها در خصوص خطرات ناشی از اینترنت. همچنین پخش برنامه های کوتاه آموزشی درباره مزایا و معایب اینترنت از زبان ورزشکاران و هنرمندان محبوبی که عموماً جوانان آنها را الگوی خود قرار می دهند.

- کاربر بایستی این اصل را نیز در ذهن خود داشته باشد که همواره زمان مشخصی از وقتش را به انجام کارهای آنلاین خود اختصاص دهد. این امر به او کمک می‌کند که از انجام جستجوهای بی‌مورد و پت‌های چندین ساعته در شبکه‌های اجتماعی پرهیز کند.

منابع

- جوادی، فاطمه؛ سهرابی، فرامرز؛ فلسفی نژاد، محمد رضا؛ برجعلی، احمد (۱۳۸۷). بررسی تاثیر سبک مداخله (نظارت) در تماشای خشونت تلویزیونی بر پرخاشگری پسران ۹-۱۱ ساله. فصلنامه پژوهش و سنجش، شماره ۱۵.
- جنکینز، ر (۱۳۸۱). هویت اجتماعی. ترجمه تورج یار احمدی، تهران: انتشارات شیرازه.
- حسینی انجدانی، مریم. (۱۳۸۷). بررسی تاثیر تماشای کارتون های خشونت آمیز بر میزان پرخاشگری نوجوانان. فصلنامه پژوهش و سنجش. شماره ۱۵.
- ربیعی، علی (۱۳۸۷). رسانه های نوین و بحران هویت. فصلنامه مطالعات ملی، سال نهم، شماره ۴: ۱۷۶-۱۴۹.
- سلیمانی پور، روح‌الله (۱۳۸۹). شبکه‌های اجتماعی؛ تهدیدها و فرصت‌ها. فصلنامه ره آورد نور، شماره ۳۱ صفحه ۱۴.
- ضیایی پور، حمید؛ عقیلی، سید وحید (۱۳۸۹). بررسی نفوذ شبکه‌های اجتماعی مجازی در میان کاربران ایرانی. فصلنامه ره‌آورد، سال بیستم، شماره ۴، صفحه ۲۴ تا ۴۲.
- عاملی، سعید رضا (۱۳۸۷). دو جهانی شدن و دو فضایی شدن فرهنگ. مجموعه مطالعات فرهنگی، مصرف فرهنگی و روزمره ایرانیان، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- عاملی، سعیدرضا (۱۳۸۲). شبکه های علمی مجازی. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی .
- عاملی، سید رضا (۱۳۸۲). دوج جهانی شدن و آینده جهان. کتاب ماه علوم اجتماعی، شماره ۶۹-۷۰، صص ۲۸-۱۵.
- علیپور، احمد؛ هاشمی، تورج؛ باباپورخیرالدین، جلیل؛ طوسی، فهیمه؛ (۱۳۸۹). رابطه بین راهبردهای مقابلهای و شادکامی دانشجویان. فصلنامه علمی پژوهشی روانشناسی دانشگاه تبریز، سال پنجم شماره ۱۸.
- علیپور، ا؛ نوربالا، ا؛ اژه ای، ج؛ مطیعان، ح (۱۳۷۹). شاد کامی و عملکرد ایمنی بدن. مجله روانشناسی، سال ۳ شماره ۴، صص ۲۱۹-۲۳۳.
- فتحی، سروش؛ مختارپور، مهدی (۱۳۹۳). بررسی نقش و تاثیر رسانه های نوین تصویری در تغییر سبک زندگی. مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال ششم، شماره ۲، صفحه ۱۰۱-۱۱۷.

متیوس، اندرو (۱۳۸۴). راز شاد زیستن. ترجمه وحید افصلی راد، تهران: نشر تبریز.
مک کوایل، دنیس (۱۳۸۵). مخاطب شناسی. ترجمه دکتر مهدی منتظر قائم، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها.

Argyle, M. (2001). *The Psychology of Happiness*. (Rev. ed), East Sussex, Great Britain: Routledge.

Anderson, C. (2006). *The Long Tail: How Endless Choice is Creating Unlimited Demand*, Random House Business Books: London, UK.

Brickman, P., Coates, D., & Jan – Bulman, R. (1978). Lottery winners and accident victims: Is happiness relative? *Journal of personality & social psychology*, 36(8), 917-927.

Blanchflower, D.G. (1991). Fear, Unemployment and pay Flexibility. *Economic Journal*, 101(406), 483-469.

Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007), "Social network sites: definition, history, and scholarship", *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1): 210-230.

Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007) "Social Networks Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*", 13(1), Article 11.

Bell, D. (2007). *Cyber Culture Theorists, Manuel Castels and Dona Harway*, New York: Routledge.

Clark, A., & Oswald, A.J. (1994). Unhappiness and unemployment. *Economic Journal*, 104, 648-659.

Castells, Manuel (2002). *End of Millennium, The Information Age: Economy, Society and Culture Vol. III*, Cambridge, MA; Oxford, UK: Blackwell.

Diener, E. & Diener, M. (1997). Factors predicting the subjective well-being of nations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 851–864.

Diener, E., Suh, E.M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being - being three decades of well-being. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.

Francis, L. J., Lester, D., & Philipchalk, R. (1998). Happiness as stable extraversion: A cross examination of the reliability and validity of the Oxford happiness inventory among students in the UK, USA, Australia and Canada. *Personality and Individual Differences*, 24(2), 164-171.

Fujita, F., Diener, E., & Sandvik, E. (1991). Gender differences in negative affect and well-being: The case for emotional intensity. *Journal of Personality & Social Psychology*, 61(3), 427-434.

Hall, S. (2003). *Representation: cultural representation and signifying practices*. London: Sage

Helliwell, J.; and R. Putnam (2004). *The Social Context of Well-Being*, The Royal Society.

Joinson, A. N. (2007). Looking at, looking up or keeping up with people? Motives and use of Facebook. *Proceedings of CHI '08*. ACM, New York, pp. 1027-1036

Kurtosi, Z. (2004). "Aspects of Gender in Social Network", *Social Identity, Information and Markets*, *Proceeding of Faculty of Economics and Business Administration*.

Katz, S.; Marshal, B. (2006), "New Sex for Old: Life Style, Consumerism and the Ethics of Aging Well", *Journal of Aging Studies*, Vol. 17: 3- 16

Lupri, E., Freideres, J. (1999). *Happiness: What studies on twins show us about nature and happiness set point*. New York, NY: Golden Books.

Myers, D. G. (2000). The Friends and Faith of Happy people *American Psychologist*, 55(1), 56-57.

Putnam, R. (2000). "Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community", *Simon and Schuster*, New York.

Pressman, S. D., & Cohen, S. (2005) Does Positive Affect Influence Health? *Psychological bulletin*, 131(6), 925-971.

Praprotnik, T. (2004), "How to Understand Identity in Anonymous, Communication?" Available in: www.hsd.hr/revija/pdf/1-2-2004/01/praprotnik.pdf

Putnam, R. (2000). "Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community, Simon and Schuster, New York.

Pelling, E. and K. White (2009). "The Theory of Planned Behavior Applied to Young People's Use of Social Networking Web Sites ", *Cyber Psychology and Behavior* 12.(۶)

Rose, R. (2000). How much does social capital add to individual health? A survey study of Russians. *Social Sciences & Medicine*, 51 (9),1421-1435.

Steptoe, A., & Boiton, J. (1988). The short-term influence of high and low intensity physical exercise on mood. *Health and Psychology*, 2, 91-106.

Stafford, Gil and Roy(2003), *THE MEDIA STUDENT 'S BOOK*, Branston press.

Sullivan, J. L.; and J. E. Transue (1999). "The Psychological Underpinnings of Democracy: A Selective Review of Research on Political Tolerance, Interpersonal Trust, and Social Capital", *Annual Review of Psychology*, 50.

Wart, P. J. (2001) what determines happiness [http:// Vanderbiltowc.Wellsource.Com/Idh/content-print.Asp? ID=290](http://Vanderbiltowc.Wellsource.Com/Idh/content-print.Asp?ID=290).

Web, J(2009). *Understanding Representation*. London Sage

Study of the relationship between the amount and type of activity on virtual social networks with happiness in undergraduate students living in dormitories at Tabriz Azad University

Mehran samadi
Shahla Amirdavar

Abstract

The aim of this study was to determine the relationship between the amount and type of activity on virtual social networks with happiness in undergraduate students living in dormitories at Tabriz Azad University in the 2015-2016 academic years. The research method was analytical survey. The statistical society of this research included undergraduate female students of Tabriz Islamic Azad University living in dormitory in the 2015-2016 school year. According to the obtained data, the statistical population included 390 persons. Due to limiting and availability of the total statistical population, the sample size in this study including 350 students from among the 390 students living in the dormitory, who use the virtual social networks. The data collection tool was a questionnaire designed by the researcher based on a theoretical framework. Data were analyzed by SPSS software. Theoretical framework of the research was based on "Two-globalization paradigm theory" and Blumer and Katz "used - impact theory". The results showed that, in general, the happiness of the majority of participants (9/48 percent) are moderate, Also the results indicated that there is a significant relationship between the amount and type of membership in virtual social networks and happiness in undergraduate female students.

Keywords: Virtual Social Networks, Happiness, Undergraduate Girl Students, Tabriz.

- 1- M.Sc., Department of Social Communication Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.
- 2- Assistant Professor, Department of Social Communication Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran (Corresponding Author).